

MORAVSKÁ GALERIE

Objevený obraz Arnolda Böcklina jako stěžejní exponát výstavy Aristokracie vkusu

Tisková zpráva ze dne 16. prosince 2016

Nově otevřená výstava Aristokracie vkusu v Místodržitelském paláci tematizuje mecenášství a sběratelství umění, které hrálo v životě šlechtického rodu Salm-Reifferscheidtů důležitou roli. Jejich velmi cenná umělecká sbírka, spravovaná dnes Národním památkovým ústavem a zčásti Moravskou galerií v Brně, bude na výstavě představena včetně domněle ztraceného obrazu Arnolda Böcklina zachycujícího dětskou podobiznu starohraběte Karla. Právě portrét malého šlechtice se stal motivací pro vznik speciální interaktivní zóny a edukační hry určené dětským návštěvníkům.

Aristokracie vkusu: Obrazárna zámku Rájec nad Svitavou a sběratelství knížat ze Salm-Reifferscheidtu

Kurátor výstavy: Petr Tomášek

Místodržitelský palác (Hlavní výstavní prostor)

Moravské náměstí 1a

16. 12. 2016 – 16. 4. 2017

Obrazová sbírka zámku Rájec nad Svitavou je unikátní nejen svým rozsahem a vysokou uměleckou hodnotou, ale také tím, že se k ní zachovalo velké množství doprovodných dokumentů a archivního materiálu. Díky tomu je možné sledovat, jak sbírka narůstala, s kým rodina udržovala pravidelné kontakty, koho z umělců v různých dobách podporovala a jak. Výstava tedy není pouze prezentací výjimečné sbírky, ale i obecnější výpovědí o proměnách vztahu šlechty k umění ve složitém období 19. století, kdy aristokracie postupně ztrácela své výlučné ekonomické a sociální postavení.

„Výstava rovněž umožní symbolicky nahlédnout do salonu vynikající mecenášky Alžběty kněžny ze Salm-Reifferscheidtu, rozené princezny z Liechtensteinu, která ve druhé polovině 19. století podporovala a zaměstnávala celou řadu prvotřídních výtvarných umělců pocházejících z Rakouska, Německa či Norska (Heinrich von Angeli, Louis Gurlitt, Johan Martin Nielssen, Franz von Lenbach, Viktor Tilgner a další). S většinou z nich udržovali Salm-Reifferscheidtové přátelské kontakty a opakovaně je hostili na svých sídlech v Rájci a Blansku,“ dodává Petr Tomášek, kurátor sbírky starého umění a 19. století Moravské galerie v Brně.

Objev obrazu Arnolda Böcklina

Ve druhé polovině sedmdesátých let pobývali starohrabě a pozdější kníže Hugo III. Karel František ze Salm-Reifferscheidtu s manželkou Alžbětou, rozenou princeznou z Liechtensteinu, a dětmi ve Florencii. Oba manželé byli známými mecenáši, a proto nemohli minout proslulý florentský ateliér švýcarského symbolistního umělce Arnolda Böcklina. S jedním z nejvýznamnějších evropských malířů 19. století brzy navázali přátelský vztah,

dokumentovaný Böcklinovým portrétem jejich druhorozeného syna Karla starohraběte ze Salm-Reifferscheidtu z roku 1879. Jeho kvality a způsob ztvárnění hodnotí Petr Tomášek:

„Teprve osmiletého šlechtice zachytil Böcklin v sebevědomé, možná ale i trochu bezradné póze před vysokou kamennou zdí porostlou planými růžemi. V jedné ruce drží jezdecký bičik, druhou má zastrčenou v kapse a dívá se upřeně a trochu tajemně na diváka. Zajímavá dürerovská stylizace chlapcova účesu byla výrazem dobové záliby v renesančním umění a kultuře, což lze doložit i na fotografiích malého starohraběte pořízených přibližně ve stejné době. Obraz zaujme jasnou, zářivou barevností, která je výrazem Böcklinovy fascinace antickými pompejskými malbami. Patří k nejlepším příkladům jeho portrétní tvorby a zaslouženě by mu patřilo důležité místo v celkovém autorově díle, kdyby nebyl odborníkům donedávna známý jen ze sto let starých černobílých reprodukcí.“

Až do konce 2. světové války byl obraz majetkem potomka starohraběte Karla na zámku Budkov. Po jeho znárodnění se dostal do sbírek Krajinického muzea v Moravských Budějovicích, kde byl několik desetiletí uložen a ponechán na pospas červotočům, aniž by kdokoli tušil, o jak cenné dílo se jedná. Odtud byl portrét v nedávné době převezen do Muzea Vysočiny Třebíč, kde byl v souvislosti s přípravami výstavy věnované sběratelství rodiny Salm-Reifferscheidtů identifikován a následně velmi pečlivě zrestaurován. Vedoucí restaurátorského oddělení Moravské galerie Igor Fogaš popisuje složitý proces restaurování obrazu:

„Na základě výsledků sondáže čištění, snímání přemaleb a sekundárního laku následovalo mechanické a chemické vyčištění malby i zadní strany obrazu, podlepení poškozeného štítiku s nápisem, slepení praskliny dřevěné desky vlevo dole, odstranění rušivých přemaleb a úprava hrubě modelovaných tmelů. Chodbičky červotoče byly injektovány insekticidním prostředkem s preventivním dlouhodobým účinkem a malba konzervována.“

Zpřístupnění výstavy starého umění dětským návštěvníkům

Dětská podobizna Karla ze Salm-Reifferscheidtu je ústředním motivem pro edukační program, který je důležitou součástí koncepce výstavy. Pro všechny malé návštěvníky je připravena speciální prohlídková trasa, kterou je provede sám starohrabě Karel jakožto osmiletý chlapec. Děti budou plnit jednotlivé úkoly v pracovních listech, z nichž většina je výtvarného charakteru, a to z prostého důvodu – dříve se velmi dbalo právě na výtvarnou výuku. Osvojit si umění kresby a malby patřilo mezi pravé aristokratické ctnosti. Odpočinout si děti mohou v interaktivní zóně – dětském pokojíčku malého šlechtice, kde si pohrají s dobovými hračkami či vyzkouší paruky patřící do chlapcovy garderoby. Na konci prohlídky děti, obohacené o mnoho nových znalostí, obdrží knížecí titul.

Publikace Aristokracie ducha a vkusu

Výstavu doprovází obsáhlá publikace s názvem *Aristokracie ducha a vkusu. Zámecká obrazárna Salm-Reifferscheidtů*. Autory textů jsou prof. PhDr. Lubomír Slaviček, CSc., Mgr. Petr Tomášek, Mgr. Michal Konečný, PhD., Mgr. Lenka Kalábová a další odborníci. Publikaci vydalo nakladatelství Barrister & Principal ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně, Masarykovou univerzitou a Národním památkovým ústavem.

Partneři výstavy

Děkujeme za poskytnutí exponátů

Muzeum Blansko, Muzeum Vysočiny Třebíč, Národní galerie v Praze, Národní památkový ústav (Státní hrad Pernštejn, Státní zámek Jaroměřice nad Rokytnou, Státní zámek Rájec nad Svitavou), Regionální muzeum v Teplicích, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Děkujeme za poskytnutí nahrávek

Universal Music, s.r.o., Český rozhlas

Mediální partneři

Kontakt pro média

Michaela Paučo

Tisková mluvčí
E-mail tisk@moravska-galerie.cz
Telefon +420 532 169 174
Mobil +420 724 516 672

Moravská galerie v Brně
www.moravska-galerie.cz